

Memorandum

Onderwerp	Mogelijkheid vergunning 'soft catch' pootklem wolf
Datum	23-05-2024
Van	5.1.2.e
Aan	5.1.2.e van Amerongen
Telefoonnummer	5.1.2.e
Team	NEL

Gevraagd is of het juridisch toegestaan kan worden om wolven te vangen met behulp van 'soft catch' pootklemmen. Kan hiervoor door Gedeputeerde Staten een vergunning worden verleend?

Juridisch kader

Bij het overtreden van verbodsbepalingen ten aanzien van soorten van Bijlage IV Habitatrichtlijn (zoals de wolf) is het, in beginsel, niet toegestaan bepaalde, niet-selectieve, middelen te gebruiken. Hierbij gaat het in elk geval om de middelen genoemd in de bijlagen VI van de Habitatrichtlijn en IV van het Verdrag van Bern. Klemmen vallen hieronder.

De Habitatrichtlijn staat het toe om in specifieke gevallen af te wijken van dit verbod, mits er is voldaan aan drie cumulatieve voorwaarden (geen andere bevredigende oplossing, noodzakelijk op basis van een wettelijk belang en er wordt geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van instandhouding). Dit is ook zo opgenomen in de nationale regelgeving¹.

Op deze uitzondering geldt echter weer een uitzondering voorzover het wildklemmen betreft. Verordening (EEG) nr. 3254/91 van de Raad van 4 november 1991² verbiedt in artikel 2 het gebruik van (alle) wildklemmen binnen de Europese Unie:

¹ Op grond van art. 11.46 van het Besluit activiteiten leefomgeving geldt een verbod om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten met betrekking tot het in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk vangen van in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onder a, Hrl, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn. In artikel 8.74k van het Besluit kwaliteit leefomgeving staan de beoordelingsregels voor het verlenen van een dergelijke vergunning.

² Verordening (EEG) nr. 3254/91 van de Raad van 4 november 1991 houdende een verbod op het gebruik van de wildklem in de Gemeenschap en op het binnenbrengen in de Gemeenschap van pelzen en producten die vervaardigd zijn van bepaalde in het wild levende diersoorten uit landen waar gebruik wordt gemaakt van de wildklem of andere vangmethoden die niet stroken met de internationale normen voor humane vangst met behulp van vallen. Publicatieblad Nr. L 308 van 09/11/1991. p. 1-4. [EUR-Lex - 31991R3254 - NL \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/lexuri/ui.do?uri=CELEX:31991R3254:NL)

Artikel 2

Uiterlijk met ingang van 1 januari 1995 wordt in de Gemeenschap het gebruik van de wildklem verboden.

Wat een wildklem is, is gedefinieerd in artikel 1:

Artikel 1

In deze verordening wordt onder "wildklem" verstaan: een instrument dat dient om een dier vast te houden of te vangen door middel van haken die om een of meer poten van het dier dichtklappen, waardoor het dier deze poot of poten niet uit de klem kan bevrijden.

Verordeningen zijn verbindend en rechtstreeks toepasselijk binnen de lidstaten. Ze worden dus niet omgezet in nationale regels.

Gelet op de definitiebepaling vallen de beoogde 'soft catch' pootklemmen onder het verbod van artikel 2. De verordening kent geen mogelijkheid om hiervan af te wijken, ook niet als het is bedoeld om een probleemwolf te vangen en zenderen en beargumenteerd kan worden dat de klemmen (mede) worden gebruikt ten behoeve van de bescherming van de wolf.

Discussie

Boerema et al. gaan in hun juridisch rapport *De juridische bescherming van de wolf in Nederland en in een aantal andere Europese landen*³ niet verder in op de (on)mogelijkheid van de toepassing van klemmen maar constateren slechts dat er in Europa een verbod geldt voor de toepassing van wildklemmen. Daarnaast verwijzen zij in zijn algemeenheid naar het juridische rapport *Wolvenplan voor Nederland: naar een gedegen juridische basis*^{5.1.2.e} et al.⁴ De auteurs van dit laatste rapport gaan uitgebreider in op deze verordening en concluderen dat het gebruik van wildklemmen niet kan worden toegestaan. Ook niet bij het gebruik hiervan voor het vangen en vervolgens zenderen van probleemwolves. Ook constateren zij dat de Europese Commissie, in reactie op een bij het Europees Parlement ingediend verzoekschrift, eerder heeft opgemerkt dat dit verbod voor alle klemmen geldt en dat er op de regeling geen uitzondering bestaat, ook niet voor wetenschappelijke doeleinden. In het verleden is meermaals verzocht om uitzonderingen voor dit verbod waarop steeds is geantwoord dat de verordening geen mechanisme bevat om dergelijke uitzonderingen te verlenen.⁵

Kennelijk is de Europese Commissie later van gedachten veranderd. In reactie op een vraag van Duitsland inzake de toepassing van 'soft catch' pootklemmen geeft zij aan:

"Nevertheless, this Regulation pursues a conservation objective, which should also inform the interpretation of the scope of the Regulation. Therefore, if soft catch traps prove to be necessary for scientific research or monitoring that aims at improving the conservation status of the relevant species, it would run counter the conservation objective of the Regulation to include such traps within the scope of the prohibition by the Regulation.

As a consequence, the use of soft-catch traps could be envisaged for conservation purpose only, provided that, firstly, there is no satisfactory alternative; secondly, that there is no negative impact on the favourable conservation status of the species; and,

³ Boerema, ^{5.1.2.e} L (^{5.1.2.e}), ^{5.1.2.e} Dr. A.A. (^{5.1.2.e}) en ^{5.1.2.e} van den, M.Sc. (2021): *De juridische bescherming van de wolf in Nederland en in een aantal andere Europese landen; een juridisch onderzoek ter ondersteuning van het opstellen van Nederlands wolvenbeleid in het licht van de uitvoering van de natuurwetgeving*, Boerema & ^{5.1.2.e} B.V., Houwerzijl/Element Advocaten, Best. <https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/2023/11/Rapport-Juridische-analyse-De-juridische-bescherming-van-de-wolf-door-Boerema-VdBrink-en-Element-advocaten-2021.pdf>

⁴ ^{5.1.2.e} & ^{5.1.2.e} m.m.v. Ch. ^{5.1.2.e} 2013. *Wolvenplan voor Nederland: naar een gedegen juridische basis. Een juridisch onderzoek ter ondersteuning van de opstelling van een Nederlands wolvenplan*. Rapport in opdracht van het Faunafonds. Tilburg University/Maastricht University, p. 20. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2555036

⁵ Idem. Zie voetnoten 95 en 96.

thirdly, that all the precautions are taken to not harm the animal and to reduce its stress to the minimum."⁶

Dit is later ook opgenomen in de *Richtsnoeren inzake de strikte bescherming van diersoorten van communautair belang uit hoofde van de habitatrichtlijn*.⁷ Overigens lijkt de commissie hier met name te doelen op het vangen met dit middel als dat nodig is voor wetenschappelijk onderzoek of monitoring om de staat van instandhouding van de soort te verbeteren.

Dergelijke richtsnoeren zijn enkel richtinggevend en kunnen, juridisch, dus niet kunnen worden afgedwongen. In voorkomende gevallen worden er door rechters wel rekening mee gehouden. Over het algemeen spelen dergelijke interpretaties echter pas een rol indien de tekst van de bepalingen onduidelijk/voor meerdere uitleg vatbaar zijn.

In dit geval is artikel 2 van Verordening (EEG) nr. 3254/91 duidelijk en valt er weinig aan te interpreteren: wildklemmen zijn verboden. Indien de wens is dit wel te regelen zal de verordening hierop moeten worden aangepast. Waarschijnlijk zal een rechter, mocht dit in de procedure naar voren worden gebracht, uitgaan van de tekst van de bepaling en tot het oordeel komen dat geen vergunning voor dit middel verleend had mogen worden.

Samenvatting/ Conclusie

Op basis van artikel 2 van de Verordening (EEG) nr. 3254/91 is het gebruik van wildklemmen binnen de Europese Unie verboden. De tekst van de verordening biedt geen mogelijkheden om hiervan af te wijken. Dit is bevestigd in het juridische rapport ^{5.1.2.e} et al. De Europese Commissie heeft gecommuniceerd dat het gebruik 'soft catch' pootklemmen onder bepaalde omstandigheden is toegestaan. Deze interpretatie is echter niet overeenkomstig de tekst van de verordening en zet deze niet opzij.

De kans is dan ook reëel dat de rechter een vergunning voor een dergelijk vangmiddel zal vernietigen. De kans dat de rechter hier wel in mee gaat schat ik in als klein.

⁶ Brief Director-General Calleja, Ref. Ares(2018)1412230 - 14/03/2018. Deze brief kon ik overigens niet terugvinden op de relevante websites.

⁷ Europese Commissie, *Richtsnoeren inzake de strikte bescherming van diersoorten van communautair belang uit hoofde van de habitatrichtlijn*, PbEU C 496 van 9 december 2021, p. 119. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=PL_COM:C\(2021\)7301](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=PL_COM:C(2021)7301)